

Anàlisi econòmica financera del sector de càrnies català

Alejandra Aramayo García, Núria Arimany Serrat, Clara de Uribe-Salazar, Anna Sabata Aliberch
Universitat de Vic (Spain)

alejandra.aramayo@uvic.cat, nuria.arimany@uvic.cat, clara.uribe@uvic.cat,
annam.sabata@uvic.cat

Rebut: Juny 2013

Acceptat: Juliol 2013

Resum

Objectiu: Aquest treball pretén reflectir la situació econòmica i financera de les empreses càrnies catalanes en el període 2007-2011, mitjançant l'anàlisi de dades dels seus estats comptables, per tal de diagnosticar la salut empresarial del sector de càrnies catalanes. L'estudi també realitza una anàlisi descriptiva de les entitats que engloben les càrnies catalanes i la posició que ocupen dintre de les indústries agroalimentàries espanyoles, identificant les diferents variables d'anàlisi a curt termini, a llarg termini i d'anàlisi econòmica; afegint a l'anàlisi convencional informacions patrimonials i de tresoreria procedents l'Estat de canvis en el patrimoni net i l'Estat de fluxos d'efectiu.

Disseny/metodologia/enfocament: Fer una anàlisi financera a curt termini, a llarg termini, de resultats i dels dos estats nous: Estat de canvis en el patrimoni net i Estat de fluxos d'efectiu sobre una mostra de 130 empreses catalanes utilitzant l'estadística descriptiva oportuna.

Resultats: La principal aportació ha estat el diagnòstic d'una bona salut empresarial d'aquestes empreses càrnies en el període analitzat tot i que a partir de l'any 2011 hi ha un canvi en els indicadors financers utilitzats.

Limitacions: Seria convenient estendre la mostra i observar en els exercicis posteriors al 2011 si es verifica el canvi de tendència dels indicadors.

Implicacions pràctiques: Permet valorar la projecció que ha fet aquest sector d'activitat a Catalunya en el període analitzat.

Implicacions socials: Els resultats de l'estudi permet veure la projecció de futur que té aquest sector amb els canvis oportuns a fer.

Originalitat/valor afegit: Per les associacions d'indústries càrnies permet fer una valoració de la salut empresarial de les principals empreses associades i per emprendre els reptes de futur oportuns.

Paraules clau: anàlisi financera a curt termini, anàlisi financera a llarg termini, anàlisi econòmica, anàlisi de l'estat de canvis en el patrimoni net, anàlisi de l'estat de fluxos d'efectiu

Codi JEL: M41

Title: *Economic and financial analysis sector catalan meat*

Abstract

Purpose: This work is intended to reflect the economic and financial situation of the Catalan meat companies during the period 2007-2011, by analyzing data from their financial statements, in order to diagnose the health of the corporate Catalan meat sector. The study also performed a descriptive analysis of the entities that make up the Catalan meat companies and their position within the Spanish food industry, identifying the different variables for short term analysis, long term and economic analysis; adding conventional analysis of treasury information from the statement of changes in equity and cash flow statement.

Design/methodology/approach: Financial analysis of short-term to long-term results and the two new states: Statement of changes in equity and cash flow statement on a sample of 130 Catalan companies using appropriate descriptive statistics.

Findings: The main contribution was the diagnosis of a healthy business these meat companies in the period analyzed but from 2011 there is a change in financial indicators used.

Research limitations/implications: It would be desirable to extend the sample observed in subsequent years by 2011 if verified the turnaround indicators.

Practical implications: Possible to assess the screening has made this sector in Catalonia in the period analyzed.

Social implications: The results of the study can see the future projection of this sector to make the necessary changes.

Originality/value: For associations meat industries allow us to assess the health of major business partners and take appropriate future challenges.

Keywords: economic and financial analysis, Catalan meat companies, short-term analysis, long-term analysis, economic analysis

JEL Codes: M41

Introducció

El sector de càrnies català té una posició destacada en l'àmbit de la indústria càrnia espanyola, en concret en aquests últims anys ha gaudit d'importants ritmes de creixement, avalats per les inversions realitzades per adaptar-se als canvis derivats de la demanda dels consumidors i també per adaptar-se a les exigències de la seva internacionalització, és a dir, a les exigències derivades de la important política d'exportacions a què estan sotmeses.

Cal tenir present que aquest creixement ha estat possible pel fet de que el sector ramader està ben organitzat amb sistemes eficients de producció que han permès preus competitius dintre la Unió Europea, principal destí de les exportacions; però la forta dependència de les matèries primeres per l'alimentació animal en constant creixement de preus en els mercats internacionals, fa estar en una situació d'alerta (Cruz, 2009).

Per aquest motiu el nostre treball té per objectiu analitzar la situació econòmica financera d'aquestes empreses per tal de valorar si en el període 2007-2011 aquestes empreses gaudeixen de la suficient salut empresarial per portar a terme els nous reptes de futur que es plantegen.

L'anàlisi econòmica financera que hem portat a terme s'ha realitzat tenint present la revisió de la literatura existent, d'altra banda també s'han posicionat aquestes empreses càrnies catalanes dintre del context més ampli representat per les indústries agroalimentàries espanyoles, per posar de relleu la importància d'aquestes empreses en l'entorn econòmic.

La investigació s'ha realitzat sobre una mostra de 130 empreses càrnies catalanes, on el 54% de les empreses tenen menys de 50 treballadors de plantilla, presenten un actiu mig aproximat de 23.000.000 € i una mitjana de vendes de 48.500.000 €. Treballant amb indicadors financers que permeten explicar la solvència i les rendibilitats com a factors amb major poder explicatiu de la situació econòmica financera de les empreses (Martín, 1999).

La mostra sobre la que hem treballat recull les empreses de la Federació Catalana d'Indústries de la Carn (FECIC) domiciliades a Catalunya, en concret hem recollit de la base de dades SABI

els estats comptables d'aquestes empreses catalanes i hem realitzat una anàlisi econòmica i financera en aquest període temporal.

Hem estructurat l'anàlisi en tres parts diferenciades: l'anàlisi de la situació financera a curt termini, l'anàlisi de la situació financera a llarg termini i l'anàlisi econòmica; afegint a l'anàlisi convencional la informació derivada de la interpretació dels dos nous estats financers dels comptes anuals nascuts de la reforma comptable: l'Estat de canvis en el patrimoni net i l'Estat de fluxos d'efectiu.

L'anàlisi de la situació financera a curt ens permetrà valorar la capacitat d'aquestes empreses per fer front a les obligacions de pagament a curt termini. L'anàlisi de la situació financera a llarg termini ens permetrà mesurar la capacitat que té l'empresa per satisfer els seus deutes a llarg termini, de manera que haurem de valorar si aquest sector d'activitat és capaç de generar un determinat nivell de beneficis. Respecte a l'anàlisi econòmica esbrinarem com s'han produït els resultats d'aquestes empreses càrnies, per trobar els motius desencadenants de la situació en aquest període temporal.

L'anàlisi de l'Estat de canvis en el patrimoni net i l'Estat de fluxos d'efectiu ens permetrà arribar a informacions patrimonials i de tresoreria rellevants.

Finalment arribem a les conclusions, on es fa un diagnòstic de la situació econòmica i financera d'aquestes empreses en aquest període i de quins són els reptes de futur per mantenir una posició competitiva en els diferents mercats, tenint present la crisi econòmica i sistèmica generalitzada (Eurocarne Digital, 2013).

Revisió de la literatura respecte a l'anàlisi econòmica financera de les empreses càrnies

La revisió de la literatura ens permet constatar que la majoria de publicacions que fan referència a l'anàlisi econòmica financera de les empreses càrnies són de caràcter professional i en revistes acadèmiques hi ha pocs estudis especialment dedicats a la indústria càrnia catalana.

El sector de les càrnies sempre ha estat sotmès a canvis constants però un dels canvis més notables el va ocasionar la incorporació d'Espanya a la Unió Europea, ja que va suposar un canvi en les estructures productives i en els estats financers d'aquestes empreses; en concret un estudi realitzat per Eurocarne (análisi económico financiero del sector cárnico, 1995), la dècada posterior a l'entrada d'Espanya a la Unió Europea, detalla la solidesa i estabilitat del sector, avalada per un clar equilibri patrimonial, amb unes empreses que presenten una destacada autonomia financera, és a dir, amb unes empreses que no depenen del finançament extern per afrontar les necessàries inversions per ser competitives. L'estudi de les empreses

càrnies espanyoles presenta unes acceptables rendibilitats, aconseguides gràcies al mercat interior, i insisteix en la intenció de consolidar l'entrada a altres mercats via exportacions.

Situant-nos en dates més properes, de la revisió en revistes professionals podem destacar el notable creixement de la empresa càrnia espanyola en el període 1999-2009, amb dades positives sobre producció, consum i exportacions; pel que fa a la *producció* destaca el creixement de carn de porc a Catalunya; respecte al *consum* es posa de relleu el canvi en els canals de distribució pel creixement de la venda de carn en supermercats i hipermercats desencadenant el naixement de grans grups que poden oferir grans quantitats obligant a la concentració o almenys a la cooperació; i pel que fa a les *exportacions* augmenten considerablement, en aquesta última dècada, degut a la competitivitat del país quant a producció de carn fresca i en especial de carn de porc cap a països comunitaris, però amb el repte d'accedir als mercats de fora de la Unió Europea (Cruz, 2009).

En sintonia amb la crisi sistemàtica altres publicacions professionals (Confecarne, 2009) senyalen que l'estructura de costos de les indústries ha suportat un increment que no ha estat possible traslladar als productes finals i que les importants inversions realitzades, pendents d'amortització, precisen d'uns bons resultats, a més a més, tenint present que actualment el consumidor busca una bona aliança qualitat-preu, s'intueix un nou escenari amb un creixement més moderat en el futur, que no està exempt de possibles fusions.

Amb tot, en aquestes publicacions professionals es pot deduir que el creixement immediat serà més modest degut al context mundial i, més concretament, al context econòmic de la Unió Europea, marcat per la recessió de les principals economies que constitueixen el destí de moltes de les exportacions, encara que cal recordar que el dèficit de l'economia espanyola es mitiga per les exportacions del sector de l'alimentació (Barreiro, 2010).

Finalment destacar de les comunicacions professionals, que un estudi de la competitivitat del sector de càrnies de la Unió Europea (Barreiro, 2011), detalla factors externs que afecten a aquesta indústria (una població envellida que es preocupa per la salut, la intenció de preservar el medi ambient, el desenvolupament de la biotecnologia, la competència d'altres països en el sector de càrnies com Brasil i Argentina i un increment dels costos afectant directament a la cadena de valor) i per aquest motiu la Unió Europea recomana crear associacions i cooperatives per poder afrontar aquesta realitat.

Publicacions acadèmiques relacionades amb les empreses agroalimentàries senyalen que les empreses agroalimentàries multinacionals combinen la innovació tècnica i la de disseny de manera permanent com a importants estratègies competitives (Alfranca, Rama & Von Tunzelmann, 2003), d'altra banda, altres publicacions senyalen que les empreses agroalimentàries són un dels sectors econòmics més importants a Catalunya que promou la

industrialització en determinades comarques, suposant una font important d'ingressos per les seves economies, amb una orientació exportadora més dinàmica que la del conjunt nacional per les variables de dimensió i concentració (Ameur & Gil, 2003). Cal tenir present que diferents autors avalen les reformes estructurals que suposen una major dimensió de les explotacions com a garantia de millors resultats econòmics (Serrano, Suárez de Cepeda & Sanchez-Girón, 2008).

El nostre estudi pretén analitzar la situació econòmica i financera de les empreses càrnies en el període 2007-2011, seguint les pautes marcades en publicacions acadèmiques que confirmen la consistència de diferents variables com a condicionants de la rendibilitat financera, amb la intenció d'aconseguir una adequada estructura financera per arribar a una major solvència i creixement, amb generació de treball i riquesa (González, Correa & Acosta, 2002). També valorem les relacions entre resultats i endeutament, i més concretament, la incidència de l'endeutament a curt i llarg termini sobre l'eficiència del conjunt d'empreses càrnies; hi ha estudis previs que mostren que les empreses amb majors obligacions a curt termini s'esforcen més per a satisfer aquests pagaments i això repercuteix favorablement en l'assignació de recursos i amb uns bons indicadors d'eficiència (Alarcón, 2008). Altres estudis verifiquen la *teoria de l'agència* en que creixements de vendes suposen un major endeutament a curt termini en empreses agroalimentàries (Scherr & Hulburt, 2001; Lajara-Camilleri & Mateos-Ronco, 2012).

Cal tenir present que actualment en el mercat de les empreses càrnies s'estan identificant canvis en les tendències dels consumidors derivades de la crisi econòmica que segurament afectaran als estats financers d'aquestes empreses, concretament un estudi de l'any 2011, utilitzant el mètode Delphi referit al consum de carn a Espanya extrapolat fins al 2016, detalla els canvis més importants i les innovacions a tenir en compte en aquest sector, precisant que els consumidors es fixaran molt més en l'etiqueta de certificació de qualitat, el disseny dels envasos i la funcionalitat i que augmentarà la quota de mercat de les grans superfícies i principals cadenes de distribució (Chamorro, Miranda, Rubio & Valero, 2012).

Posicionament de les càrnies catalanes dintre les indústries agroalimentàries espanyoles

L'objectiu d'aquest apartat és descriure les característiques i el funcionament de l'indústria càrnia com una activitat econòmica que integra la indústria agroalimentària. Incidint en la territorialitat de les activitats agroalimentàries i la interdependència entre les dimensions autonòmica i estatal, es descriuen els trets fonamentals de l'estructura productiva catalana i la interrelació amb el gran sector de l'agroalimentació.

Estructura de l'indústria alimentària espanyola

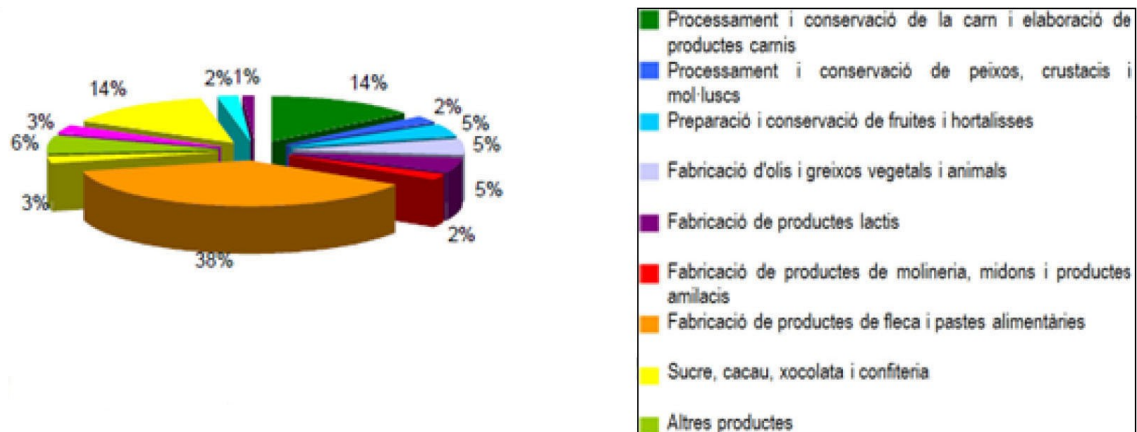
L'indústria càrnia és el principal subsector de la indústria agroalimentària, amb una xifra de negocis superior als 19.000 milions d'euros l'exercici 2012 (un 20% de tot el sector), i un 23% d'ocupació i més d'un 17% de la inversió total de la indústria. Del sector de càrnies destaca la producció de carn de porcí que representa el 61% del total de producció de carn fresca, producció que ha augmentat notablement en els últims anys (Mercasa, 2012).

L'agroalimentació és un sector estratègic per la seva aportació al PIB (7,6% del PIB espanyol a l'any 2012), per l'important xifra de vendes (83.773 milions d'euros de vendes netes), per la seva contribució a l'ocupació (19,51% de l'ocupació industrial d'Espanya, posicionant-se entre els cinc primers en oferta d'ocupació de l'estat) i en general per la seva contribució a l'alimentació, la salut i el medi ambient. Aquest sector de l'agroalimentació ha tingut un important creixement durant els últims 20 anys, amb un comportament favorable, fins i tot, durant els anys de crisi, i s'ha consolidat com a principal sector exportador de l'estat amb un valor d'exportacions de 19.421 milions d'euros i una balança comercial positiva de 1.088 milions d'euros (gener-novembre 2011). A nivell europeu, ocupa la cinquena posició darrera de França, Alemanya, Itàlia i Anglaterra (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente (Magrama), 2012).

Segons la Federació Espanyola d'Indústries d'Alimentació i Begudes (FIAB, 2012), l'indústria alimentària inverteix el 0,26% de la facturació en I+D+I i és un dels sectors més innovadors de les indústries de béns de consum, tot i que, a Europa la taxa d'inversió en I+D+I del sector alimentari és del 1,2%. A Espanya, les empreses d'aquest sector es preocupen per aconseguir una bona diferenciació de producte, una millora en la qualitat i en la fabricació i conservació. Les seves inversions responen a les diverses exigències (certificacions ISO, BCR, IFR, etc.) per accedir a nous mercats i també a les noves demandes i exigències del consumidor.

D'altra banda, el sector agroalimentari és heterogeni (gràfic 1), és també un sector atomitzat, amb més de 30.000 empreses majoritàriament pimes (on el 92% té menys de 50 treballadors, i moltes són de caràcter familiar), i amb 4.000 cooperatives agroalimentàries. De manera que aquesta fragmentació dificulta l'aprofitament dels beneficis de la correlació entre dimensió empresarial i creixement, i en certa manera limita la capacitat d'innovació, d'internacionalització i d'accés al finançament.

Els principals indicadors de l'indústria alimentària per comunitat autònoma, mostren la importància de Catalunya en el conjunt de l'estat per l'important xifra de vendes i pel nombre de treballadors, representant el 22% i el 20% del total, respectivament. Cal destacar que aquesta participació es manté estable des de l'any 2007 (La Caixa, 2012).

Gràfic 1. Distribució de les empreses de l'Indústria de l'Alimentació segons

subsectors d'activitat. Any 2011. (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente (Magrama), 2011)

L'indústria càrnia en el sector de l'agroalimentació catalana

A Catalunya l'indústria agroalimentària és el primer sector industrial en vendes, alhora és un important generador de llocs de treball i té vinculació directa amb el sector agrari (on hi compra el 60% de la seva producció), per aquest motiu, l'indústria agroalimentària ha sigut clau en el desenvolupament de zones o comarques on el sector agrari constituïa una important font d'ingressos per a la seva economia. La territorialitat i la xarxa de relacions agrària i industrial de les gairebé 3.000 petites i mitjanes empreses distribuïdes al llarg del territori català vinculades per les infraestructures de comunicació, logística i transport que faciliten la sortida a l'exterior, formen part del Cluster Agroalimentari Català. Segons l'Observatori del Clúster Europeu de l'Escola d'Economia d'Estocolm, el sector agroalimentari català és un dels clústers més importants d'Europa amb productes d'alt potencial exportador per la seva qualitat i el reconeixement de la marca Catalunya, especialment per la carn.

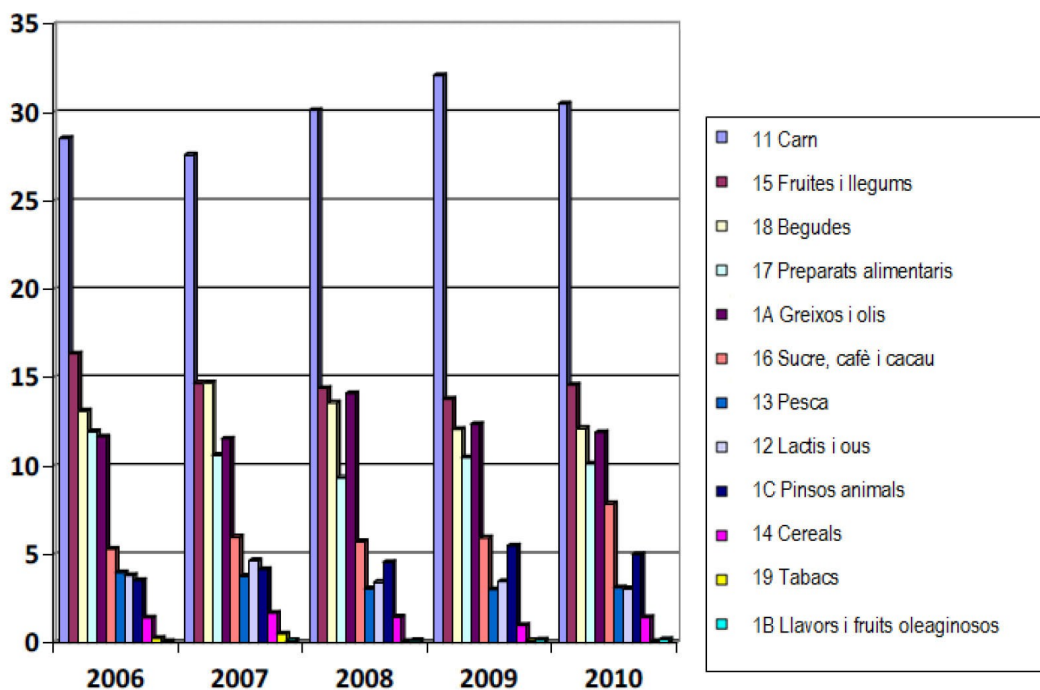
La indústria càrnia catalana lidera el sector al conjunt d'Espanya. Per tipus de carn, la producció de porcí representa la tercera part de la producció total de l'Estat i gairebé la meitat de les exportacions del sector.

Els últims anys, les inversions en aquest sector s'orienten a la integració vertical com a forma d'assegurar la traçabilitat des de la granja fins al punt de venda, i també en producció ramadera ecològica que a l'any 2010 va créixer un 23,68%.

L'anàlisi de la productivitat per sectors i branques d'activitat de l'economia catalana (dades de la comptabilitat regional d'Espanya pel 2009), revela que la indústria alimentària catalana supera la mitjana espanyola en un 10,2%, i és un dels sectors que presenten un major diferencial de productivitat respecte a la mitjana estatal.

Les exportacions agroalimentàries catalanes

L'indústria agroalimentària catalana té una alta orientació exportadora (Mehrez & Gil, 2003). Els 5,992 milions d'euros d'exportacions agroalimentàries de l'any 2010 representen més del 12% del total de vendes al exterior, 2, 51 punts percentuals d'increment respecte del 9,82% del total exportat l'any 2006. En els últims anys l'economia catalana ha realitzat un procés d'obertura a l'exterior incrementant el volum de fluxos comercials (les exportacions van passar de 48,866 milions el 2010 a 58,282 milions el 2012). El subsector carni català és el més dinàmic en les exportacions de l'agroalimentació autonòmica, amb una facturació de 1,828 milions d'euros que representa el 30% del total del sector industrial en conjunt, és a dir, la major part del valor del sector, i del volum de les exportacions agroalimentàries catalanes (gràfic 2).

Gràfic 2. Pes dels subsectors sobre el total exportació d'alimentació (%). (Beviá & Cano, 2011)

Des d'una perspectiva empresarial, les 100 empreses exportadores de gran dimensió (> 50 milions d'euros d'exportació) expliquen més de la meitat del creixement de l'exportació catalana de la darrera dècada. Tanmateix, la dimensió està relacionada amb el mercat destí de l'exportació, i es constata que a major dimensió augmenta la diversificació geogràfica de les exportacions (Poveda, 2012), de manera que totes les empreses exportadores inicien el seu recorregut internacional per Europa, i segons augmenta la seva dimensió exploren mercats més llunyans, tenint present que per accedir al mercat asiàtic i americà cal una determinada dimensió empresarial.

Les 10 primeres destinacions de les exportacions agroalimentàries catalanes en quant a valor són: França, Itàlia, Alemanya, Portugal, Regne Unit, Rússia, Països Baixos, Estats Units, Bèlgica i Japó. Seguides per les destinacions: Emirats Àrabs, Algèria, Xina i Aràbia Saudita. Les exportacions càrnies catalanes el 2012 van superar les 720.000 tones (Europa unes 600.000 tones aproximadament) i es van fer majoritàriament per carretera (un 99% dels casos), tan sols una petita part es va fer per via marítima (Ministerio de Agricultura, Alimentación y Medio Ambiente (Magrama), 2013).

Anàlisi i interpretació de la situació econòmica i financera de les càrnies catalanes

Per fer una anàlisi de la situació financera i econòmica de les empreses càrnies en el període 2007-2011 hem calculat els principals indicadors financers de la mitjana sectorial de les 130 empreses objecte d'estudi en el període temporal indicat.

Indicadors financers	2007	2008	2009	2010	2011	Valor òptim
Fons de maniobra (milers euros)	3.473,82	3.629,39	4.223,88	4.302,03	4.632,11	Positiu
Ràtio solvència a curt termini	1,947	2,173	2,288	2,528	2,570	1,5 - 2
Ràtio rotació del total actiu (dies)	224,63	239,65	268,97	260,23	235,91	Menor
Ràtio de solvència a llarg termini	3,876	3,644	2,741	3,275	5,195	> 1
Ràtio de garantia	2,526	2,718	2,721	2,991	2,968	> 1
Ràtio endeutament	0,569	0,578	0,564	0,568	0,575	0,5-0,6
Ràtio qualitat del deute	0,797	0,769	0,753	0,756	0,751	Menor
Ràtio d'autonomia financera	1,526	1,718	1,721	1,991	1,968	> 1
Palanquejament financer	2,488	2,515	2,475	12,733	3,058	> 1
Rendibilitat financera	12,07%	10,79%	2,22%	3,17%	9,33%	Major
Rendibilitat econòmica	6,92%	5,51%	4,32%	5,37%	4,04%	Major

Taula 1. Indicadors financers

Per realitzar l'anàlisi en primer lloc, tractarem l'anàlisi de la situació financera a curt termini, seguirem amb l'anàlisi financera a llarg termini i finalment presentarem l'anàlisi dels resultats, incidint també informacions patrimonials i de tresoreria que ens proporcionen l'Estat de canvis en el patrimoni net i l'Estat de fluxos d'efectiu.

Anàlisi de la situació financera a curt termini

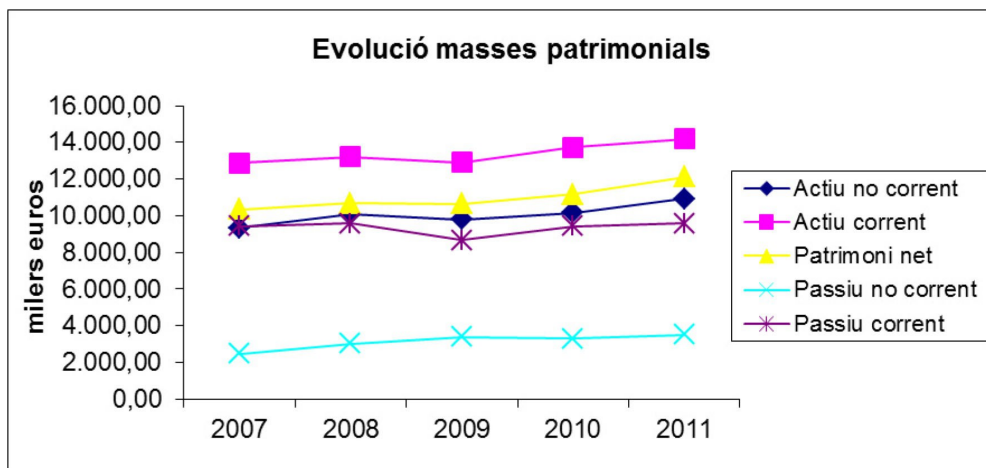
El principal objectiu de *l'anàlisi de la situació financera a curt termini* consisteix en analitzar la capacitat que tenen les empreses del sector de les càrnies catalanes per fer front a les seves obligacions de pagament a curt termini.

A tal efecte, en primer lloc, hem valorat els resultats obtinguts en el **fons de maniobra** (part de capitals permanents que financen l'actiu corrent); i tal com indica el quadre 1, el fons de maniobra presenta un resultat positiu en tots els exercicis. A més a més, en aquests cinc

exercicis (2007-2011) el fons de maniobra augmenta en un 33,34%. Amb aquesta informació, deduïm que aquestes empreses poden pagar tots els deutes a curt termini, ja que les mitjanes de les masses patrimonials en aquest període queden estructurades de la següent manera:

Actiu no corrent 43,03%	Patrimoni net 46,41% + Passiu no corrent 14,18%
Actiu corrent 56,97%	Passiu corrent 39,41%

D'altra banda, l'evolució de les masses patrimonials en aquests cinc exercicis mostra una tendència al creixement i la massa amb menys pes és la del passiu no corrent, a diferència de la massa patrimonial més important que és la de l'actiu corrent.

Respecte a la ràtio de **solvència a curt termini** (ràtio de liquiditat) que ens mesura la capacitat que té l'empresa per fer front als seus deutes a curt termini realitzant el seu actiu corrent, en els cinc exercicis presenta valors que avalen el fet de que les càrnies catalanes poden pagar els deutes a curt termini i, fins i tot, en els últims exercicis (2010, 2011) tenen actius corrents ociosos. Globalment l'evolució d'aquesta ràtio en aquests cinc exercicis incrementa en un 32%.

Així doncs, la situació financera a curt termini de les càrnies catalanes és bona, tot i que, hi ha indicis, a partir de l'exercici 2010, de mantenir actius corrents ociosos, que seria interessant gestionar millor.

Anàlisi de la situació financera a llarg termini

Quant a l'anàlisi de la situació financera a llarg termini, l'objectiu principal és mesurar la capacitat que té l'empresa per satisfer els deutes a llarg termini, i a tal efecte, hem calculat tots els percentatges verticals i horitzontals d'aquestes empreses en aquest període temporal interpretant oportunament les posicions de les partides i la seva evolució al llarg del període temporal.

De l'estudi destacaríem el creixement de les vendes en un 23%, de l'actiu en un 8,19%, dels deutes en un 0,6% i el decreixement dels resultats nets en un 9,34% (tal com es pot apreciar amb les dades del quadre 2). De manera que podem parlar d'un creixement equilibrat (Amat & Perramon, 2012), ja que el creixement de les vendes és superior al dels actius (una gestió eficient dels actius) i el creixement dels deutes és inferior al dels actius (una gestió financera prudent), encara que cal millorar la gestió de les despeses, doncs l'evolució dels resultats no supera el creixement de les vendes

	2007	2008	2009	2010	2011
Patrimoni net	10.346,14	10.687,33	10.647,86	11.166,17	12.105,09
Deutes	11.957,31	12.610,94	12.136,95	12.811,78	12.025,25
Resultat global	n.d.	776,95	761,03	1.262,58	1.042,21
Actiu	22.303,45	23.298,27	22.784,81	23.977,95	24.130,34
Vendes	45.136,71	48.993,80	45.648,97	49.735,26	55.421,33
Resultat net	1.133,30	818,45	778,87	1.177,46	1.026,89

Taula 2. Indicadors financers

Seguint amb l'anàlisi dels indicadors del quadre 2, pel que fa al patrimoni podem precisar que aquestes empreses durant aquest període s'han capitalitzat, és a dir, els seus patrimonis han augmentat un 17% (degut principalment a l'augment dels recursos propis i de les subvencions oficials rebudes, tal com revela l'Estat de canvis en el patrimoni net). Respecte al nou concepte de resultat global, que engloba el resultat net i els ingressos i despeses imputats a patrimoni net, podem apreciar que aquest resultat més volàtil, fins l'exercici 2010 havia experimentat un notable creixement del 62,5%, que disminueix un 17,4% el 2011 en sintonia amb la trajectòria del resultat net.

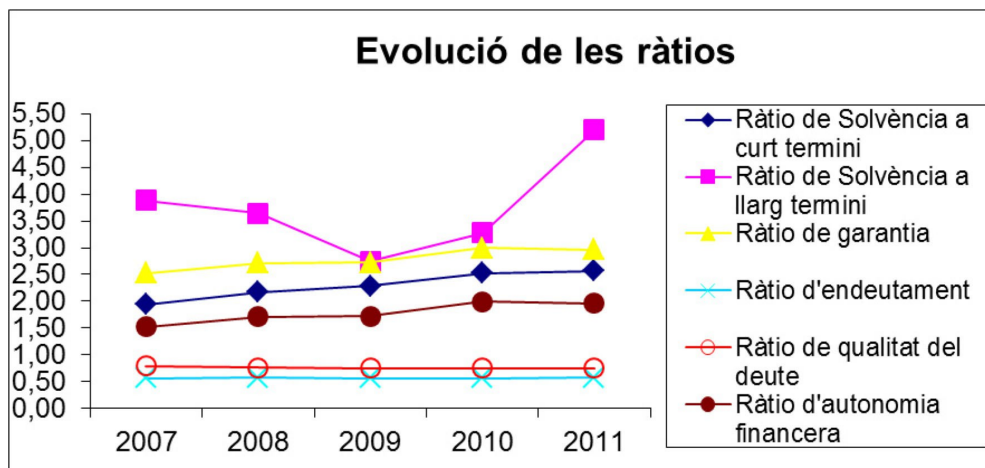
Seguint amb l'anàlisi a llarg termini, la ràtio de **rotació total de l'actiu** ens informa del temps mig per recuperar el valor de l'actiu i en general podem apreciar que aquestes empreses tarden menys d'un any a recuperar el seu actiu (uns 8 mesos aproximadament), en concret a l'últim exercici, el 2011, baixa i aquestes empreses tarden 236 dies en recuperar el valor de l'actiu (7 mesos i 26 dies).

Per tal de saber el finançament de les diferents masses patrimonials de l'actiu calculem la **solvència a llarg termini**, i detectem que en els cinc exercicis les inversions a llarg termini estan finançades amb recursos a llarg termini, en sintonia amb la informació del fons de maniobra.

Quant a la ràtio de **garantia** o de solvència total que ens dóna la distància en relació a la situació de fallida ens permet dir que les càrnies catalanes estan lluny de la fallida amb uns patrimonis nets positius que van incrementant en cada exercici econòmic.

Examinant l'**endeutament** podem apreciar que aquestes empreses estan endeutades en cada exercici dintre del 50%-60%, és a dir, tenen un endeutament acceptable, tot i que no és de massa **qualitat**, ja que hi ha molts més deutes a curt termini que a llarg termini. Lligat amb l'endeutament podem dir que aquestes empreses gaudeixen **d'autonomia financera**, ja que no depenen excessivament de l'exterior, i en concret en aquests cinc exercicis guanyen independència financera.

Per saber si la utilització dels deutes per part d'aquestes empreses càrnies és convenient ens plantejem valorar el seu **palanquejament financer**, i aquest indicador financer mostra la conveniència d'utilització dels deutes per part d'aquestes empreses càrnies (especialment els últims exercicis).

Per tant, podem dir que les càrnies tenen una bona posició financera a llarg termini en aquest període analitzat corroborant que en aquest moment de crisi generalitzada, presenten un endeutament favorable i no excessiu, amb un acurtat equilibri entre inversió/finançament.

Anàlisi econòmica

Un cop realitzat l'anàlisi des d'un punt de vista estàtic passem a l'*anàlisi econòmica* que té per objectiu esbrinar com s'han produït els resultats d'aquestes empreses, conèixer les causes i els motius que han portat a les empreses càrnies a aquesta situació.

Una primera aproximació ens permet assenyalar que el resultat net en aquest període ha presentat oscil·lacions: a l'any 2008 s'havia reduït un 28%, a l'any 2009 s'havia reduït un 5%, però en canvi el 2010 puja fins un 51%, tot i que en el 2011 torna a baixar un 13%. Cal fer esment, per tant, de la necessària millora de la gestió de les despeses, tal com s'ha indicat anteriorment, ja que el resultat net representa un petit percentatge del total vendes (un 2% a l'exercici 2011) degut als importants aprovisionaments i a les càrregues financeres que representen un 0,6% de les vendes, tot i ser interessant intentar una possible renegociació dels deutes a més llarg termini, per gaudir d'uns deutes de més qualitat. També és destacable el capítol de despeses de personal, que ens permet indicar que aquestes despeses s'han incrementat fins el 2010 un 21%, però a partir de l'exercici 2011 experimenten un decrement d'un 40% degut a la reducció de costos laborals imposada per la crisi actual.

Evolució Cost Personal					
	2007	2008	2009	2010	2011
% sobre les vendes	10,12%	10,03%	11,58%	12,26%	7,32%

Pel que fa a les vendes, en aquest període s'incrementen un 33% com els aprovisionaments i amb els descens de les despeses de personal s'arriba a acceptables marges d'explotació moderats pels resultats financers, de manera que tal com indiquen diferents autors caldrà gestionar millor les despeses en previsió d'uns superiors costos d'estructura i de matèries primeres impossibles de traslladar als productes finals.

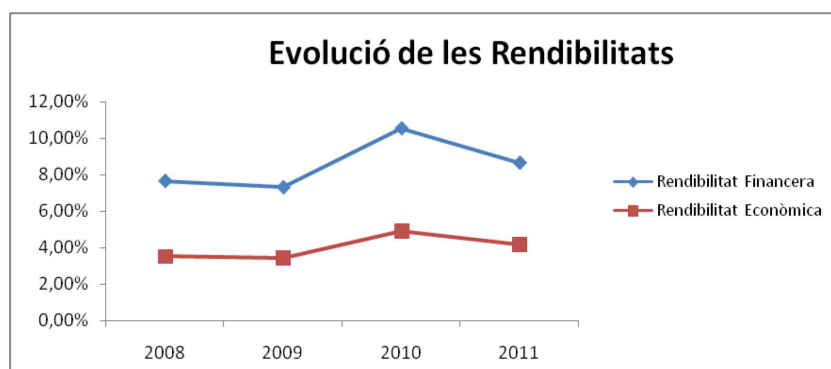
Pel que fa a la cobertura de les despeses financeres a llarg termini (BAII/Despeses financeres) podem indicar que la disminució de beneficis dels últims exercicis suposa més dificultats per pagar les despeses financeres, per tant caldrà un just equilibri entre resultats i endeutament.

Pel que fa a les rendibilitats, la rendibilitat financera neta, que mesura el rendiment dels recursos propis de les empreses càrnies, augmenta un 37,6% fins l'exercici 2010 i decrementa un 18% l'exercici 2011.

Respecta a la rendibilitat econòmica bruta, que mesura el rendiment dels actius, tot i que, fins el 2010 augmenta un 19,7% a l'any 2011 disminueix un 17,8%, però en tot cas es constata que sempre la rendibilitat financera supera la rendibilitat econòmica deixant palès que l'endeutament no perjudica en aquest període aquestes empreses.

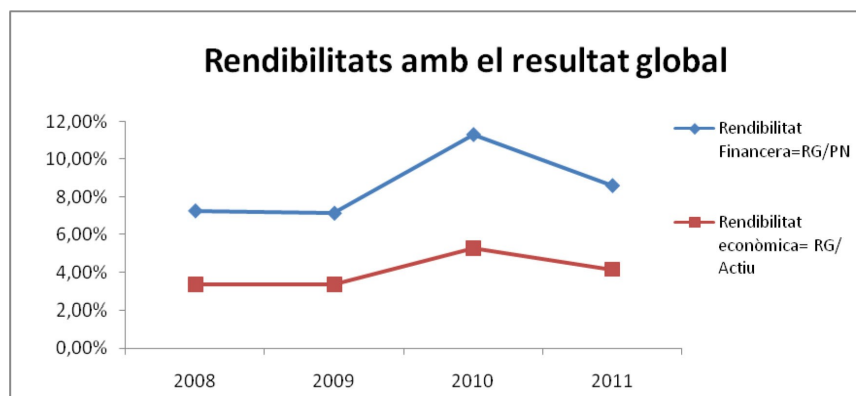
Si aquestes rendibilitats que hem calculat utilitzant el resultat net, les calculem utilitzant el resultat global la tendència és similar encara que el resultat global és més volàtil que el resultat net, concretament fins a l'any 2010 la rendibilitat financera utilitzant pel seu càlcul el resultat global augmenta un 55,57% i disminueix el 2011 un 24%.

	2007	2008	2009	2010	2011
Rendibilitat financera= RG/PN	n.d.	7,66%	7,31%	10,54%	8,66%
Rendibilitat econòmica = RG/Activo	n.d.	6,35%	5,37%	7,60%	6,36%

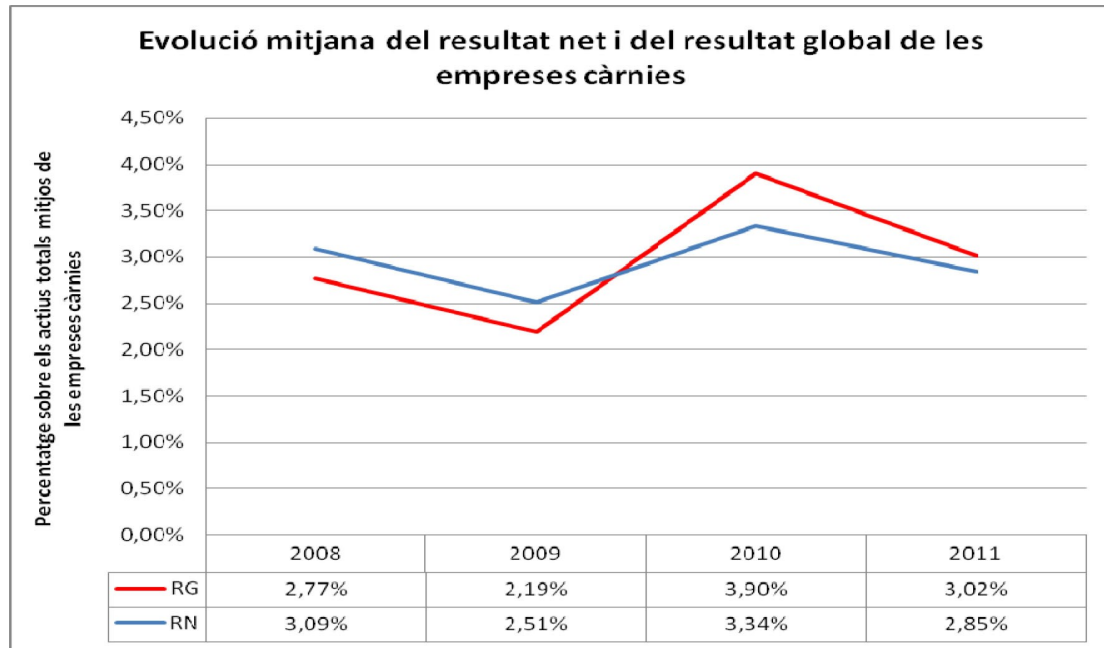

Respecte a la rendibilitat econòmica bruta, augmenta un 58,6% fins a 2010 i disminueix un 21,4% el 2011, però en tot cas es constata que sempre la rendibilitat financera supera la rendibilitat econòmica amb unes distàncies més àmplies. Per la volatilitat del resultat global.

	2007	2008	2009	2010	2011
Rendibilitat financera=RG/PN	n.d.	7,27%	7,15%	11,31%	8,61%
Rendibilitat econòmica = RG/Activo	n.d.	3,33%	3,33%	5,28%	4,15%

Tal com podem apreciar hi ha diferències entre el resultat global i el resultat net, concretament el resultat global reflecteix més ràpidament la realitat del mercat i per tant pels inversors aquest concepte de nou resultat aporta més informació en l'anàlisi dels estats financers, a tal efecte mostrem el gràfic següent on es reflecteix que el resultat global té una variació més marcada sobre els actius totals mitjos de les empreses càrnies:

Val a dir que les partides que diferencien el resultat net del resultat global són bàsicament les subvencions, i amb menys importància les cobertures de fluxos d'efectiu i les diferències de canvi.

Anàlisi de l'Estat de canvis en el patrimoni net de les empreses càrnies

Seguint amb l'anàlisi dels estats financers, afegim a l'anàlisi convencional, la informació que es desprèn de l'Estat de Canvis en el Patrimoni Net (ECPN), que ens permet valorar quin ha estat el resultat global d'aquestes empreses i quines han estat les variacions patrimonials a què han estat sotmeses i els motius que les han ocasionat, reflectint les garanties totals.

D'entrada el primer document de l'ECPN, l'Estat d'ingressos i despeses reconegudes, ens indica que les partides que diferencien el resultat net del resultat global són les subvencions, i amb menys importància les cobertures de fluxos d'efectiu i les diferències de canvi.

L'evolució del resultat global reflecteix que fins l'exercici 2010 s'havia experimentat un notable creixement del 62,5%, i al 2011 baixava un 17,4%.

	2007	2008	2009	2010	2011
Resultat net	1.133,30	818,45	778,87	1.177,46	1.026,89
Resultat global	n.d.	776,95	761,03	1.262,58	1.042,21

El resultat global que capta amb més rapidesa els canvis del mercat, segueix la mateixa trajectòria del resultat net però de manera més marcada i en tot cas és un resultat positiu en aquest període analitzat, de manera que augmentarà els patrimonis d'aquestes empreses càrnies en el període considerat.

Respecte el segon document de l'ECPN, l'Estat total de canvis en el patrimoni net, ens permet assegurar que les empreses càrnies s'han capitalitzant en aquest període degut especialment a l'evolució del resultat global tal com s'aprecia en el quadre 3. I és en aquest document on podem apreciar que aquestes empreses ofereixen més garanties en el transcurs del període analitzat.

Patrimonio neto 2007	10.346,14	
Ajustes 2007	-12,22	
Movimientos 2008	353,41	
Total ingresos y gastos reconocidos	776,95	
Operaciones con socios o propietarios	-327,46	
Otras variaciones del patrimonio neto	96,08	
Patrimonio neto 2008	10.687,33	3,30%
Ajustes 2008	-82,41	
Movimientos 2009	42,94	
Total ingresos y gastos reconocidos	761,03	
Operaciones con socios o propietarios	-438,06	
Otras variaciones del patrimonio neto	280,03	
Patrimonio neto 2009	10.647,86	-0,37%
Ajustes 2009	-25,89	
Movimientos 2010	544,20	
Total ingresos y gastos reconocidos	1.262,58	
Operaciones con socios o propietarios	-525,95	
Otras variaciones del patrimonio neto	192,43	
Patrimonio neto 2010	11.166,17	4,87%
Ajustes 2010	-19,82	
Movimientos 2011	958,74	
Total ingresos y gastos reconocidos	1.042,21	
Operaciones con socios o propietarios	-198,75	
Otras variaciones del patrimonio neto	115,28	
Patrimonio neto 2011	12.105,09	8,41%

Taula 3. Evolució de l'Estat Total de Canvis en el Patrimoni Net

Al llarg d'aquest període (2007-2011) les empreses han augmentat el seu patrimoni assolint la xifra de 12.105,09 milers d'euros a l'exercici 2011, aquest augment del patrimoni net, és degut, al resultat global positiu, és a dir, al total ingressos i despeses reconeguts d'aquests exercicis, que es compensa amb les operacions amb socis o propietaris (bàsicament distribució de dividends), de manera que l'augment del resultat global augmenta el valor del patrimoni net en aquests exercicis. En aquest període de cinc exercicis el patrimoni augmenta un 17%, destacant el rellevant augment dels últims exercicis (8,41%) gràcies als resultats positius aconseguits per aquestes empreses, de manera que aquestes empreses ofereixen més garanties, és a dir, tenen una riquesa superior.

Anàlisi de l'Estat de fluxos d'efectiu

Afegirem a l'anàlisi convencional la informació que reporta l'Estat de fluxos d'efectiu, com a document que reflecteix el moviment d'efectiu i altres actius líquids equivalents de les empreses càrnies, és a dir, que reflecteix els cobraments i pagaments en funció de si pertanyen a l'activitat l'explotació, d'inversió o de finançament tal com reflecteix el quadre 4.

Estat de Fluxos d'Efectiu	2008	2009	2010	2011
A) Fluxos d'efectiu d'activitats d'explotació	1.739,51	2.791,17	2.398,85	1.813,61
B) Fluxos d'efectiu d'activitats d'inversió	-2.680,73	-1.971,11	-1.393,56	-1.588,79
C) Fluxos d'efectiu d'activitats de finançament	971,28	-581,72	-746,65	-122,19
Diferències de canvi	-5,34	-69,24	145,37	-3,53
D) Increment o disminució d'efectiu	24,72	169,09	404,01	99,10
Efectiu o equivalents a principi de l'exercici	871,56	869,12	1.050,20	1.512,13
Efectiu o equivalents a final d'exercici	896,28	2.791,17	2.398,85	1.611,23

Taula 4. Evolució de l'Estat de Fluxos d'Efectiu

En l'Estat de fluxos d'efectiu es poden apreciar els diferents fluxos de les empreses càrnies en aquests quatre exercicis; quant als fluxos de les activitats d'explotació, amb signe positiu en els quatre anys, ocasionats per les activitats que constitueixen la principal font d'ingressos d'aquestes empreses, es pot apreciar que fins l'exercici 2010 va augmentant en un 37,9% i es redueix un 24% el 2011, la diferència entre cobraments d'explotació i pagaments d'explotació està en sintonia amb la moderació del resultat. Per tant, en aquest període no hi ha problemes per fer front als pagaments a curt termini, tal com indicava l'anàlisi de la situació financera a curt termini.

Referent a l'activitat d'inversió s'observa que al llarg dels quatre anys s'han realitzat més pagaments per inversions que cobraments (signe negatiu), el que demostra que aquestes empreses estan en plena fase de creixement. Aquestes inversions es cobreixen per les activitats d'explotació i de finançament que reben per part de les entitats de crèdit.

D'altra banda, dels fluxos d'efectiu de les activitats de finançament es dedueix per l'exercici 2008 una necessitat de finançament, en canvi pels altres exercicis s'aprecia que ja es van retornant els deutes amb les entitats financeres, denotant una certa maduresa empresarial per part d'aquestes empreses.

Amb tot, es posa de relleu que l'efectiu ha augmentat fins el 2010, i a partir del 2011 disminueix notablement, tot i que, aquestes empreses disposen de suficient efectiu per fer front als seus pagaments a curt termini, el que ens permet ratificar les conclusions de l'estudi convencional realitzat sobre les empreses càrnies, per tant, són empreses que són solvents a curt termini, que han realitzat inversions en aquest període analitzat i que a partir de l'exercici

2009 van retornant els préstecs que financen les inversions amb un grau de maduresa, tot i que, en el 2011 la capacitat de devolució de préstecs és inferior.

Conclusions

L'anàlisi de la situació financera a curt termini en el període 2007-2011 indica que les empreses càrnies catalanes poden fer front als seus pagaments a curt termini, a més a més, de l'anàlisi de l'estat de fluxos d'efectiu el signe positiu de les activitats d'explotació en el període indicat assenjala que hi ha més cobraments que pagaments per l'activitat que porten a terme les càrnies, ratificant una bona solvència a curt termini. D'altra banda, en tots els exercicis el fons de maniobra és positiu, per tant, els capitals permanents financen tot l'actiu no corrent i una part de l'actiu corrent (massa patrimonial més important).

L'anàlisi de la situació financera a llarg termini, demostra el creixement equilibrat d'aquestes empreses, que presenten en aquest període una gestió eficient dels actius (l'increment de les vendes supera l'increment dels actius), i una gestió financera prudent (l'increment dels actius supera l'increment dels deutes), encara que cal millorar la gestió de les despeses (doncs l'evolució dels resultats no supera el creixement de les vendes). Es tracta d'empreses amb una acceptable rotació de l'actiu que financen les seves inversions a llarg termini amb recursos a llarg termini i que estan lluny de la fallida. Són empreses que realitzen inversions en el període analitzat, tal com demostren els signes negatius de les activitats d'inversió de l'estat de fluxos d'efectiu, i per tant són empreses en creixement. Tenen un endeutament que no les perjudica, entre uns marges normals del 50%-60% i presenten més deutes a curt termini. D'altra banda, són empreses que s'estan capitalitzant en aquest període, tal com assenjala l'estat de canvis en el patrimoni net, presentant més garanties a les entitats de finançament, pels importants recursos propis i les subvencions que han rebut. Són empreses que demostren un cert grau de maduresa en l'estat de fluxos d'efectiu tal com assenjala el signe negatiu de les activitats de finançament dels últims anys per la devolució de préstecs a les entitats de crèdit. Amb tot, podem dir que tenen una bona posició financera a llarg termini en aquest període analitzat de crisi generalitzada amb un just equilibri inversió/finançament.

L'anàlisi econòmica ens permet valorar l'evolució dels resultats nets en aquests exercicis (que han augmentat fins el 2010 i que posteriorment s'han moderat) i dels resultats globals, que són més volàtils (que també segueixen la mateixa trajectòria de manera més marcada). Pel que fa a les rendibilitats financera i econòmica calculades amb el resultat net i amb el resultat global, es pot apreciar que fins el 2010 incrementen i posteriorment decreixen, en sintonia amb els resultats, i sempre la rendibilitat financera supera l'econòmica indicant la conveniència de l'endeutament. Són empreses que presenten bons resultats, però que pensant en el futur immediat hauran de gestionar millor les despeses ja que els increments de costos difícilment es podran traslladar als productes finals.

Relacionant l'anàlisi econòmica i financera amb el posicionament del sector en aquest període, cal destacar la intenció d'exportar més cap a mercats fora de la Unió Europea amb un bon equilibri qualitat-preu en un escenari de fusions i associacions per millorar potencials resultats, superant la dimensió d'aquestes empreses.

Referències

- ALARCÓN, S. (2008). Endeudamiento y eficiencia en las empresas agrarias. Debt financing and efficiency in agricultural firms. *Revista Española de Financiación y Contabilidad*, abril-junio, XXXVII(138): 211-230.
- ALFRANCA, O.; RAMA, R.; VON TUNZELMANN, N. (2003). Estrategias sobre innovación en las empresas multinacionales agroalimentaria. *Economía Agraria y Recursos Naturales*, 3(6): 21-43.
- AMAT, O.; PERRAMON, J. (2011): High-growth cooperatives: financial profile and key factors for competitiveness, *CIREC-España, Revista de economía pública, social y cooperative*, 73: 81-98.
- AMEUR, M.; GIL, J.M. (2003). Estrategias empresariales y propensión exportadora de la industria agroalimentaria catalana y española. *Revista de Economía Agraria y Recursos Naturales*, 3(6): 101-127.
- ANÁLISIS ECONÓMICO FINANCIERO DEL SECTOR CÁRNICO (1995). Informe Anual 06 EUROCARNE.
- BARREIRO, D. (2010). Informe económico de la industria cárnica y alimentaria. *Informe EUROCARNE, julio-agosto*, 188.
- BARREIRO, D. (2011). Estudio de la competitividad en el sector cárnico de la Unión Europea. *Informe EUROCARNE, septiembre*, 199.
- BEVIÁ GONZÁLEZ, B.; CANO BORREGO, M.J. (2011). *Diagnóstico Territorial de la Exportación Española*. Comunidad Autónoma de Cataluña. *Fundación EOI*.
- CHAMORRO, A.; MIRANDA, F.J.; RUBIO, S.; VALERO, V. (2012). Innovations and trends in meat consumption: An application of the Delphi method in Spain. *Meat Science*, 92: 816-822.
- CONFECARNE (2009). <http://bit.ly/14d3h4c>
- CRUZ, J. (2009). La industria cárnica española sigue creciendo. *Informe EUROCARNE*, abril, 175.
- EUROCARNE DIGITAL (2013). *El Magrama está centrando sus esfuerzos en hacer del sistema agroalimentario uno de los pilares de la recuperación económica*. <http://www.eurocarne.com/noticias.php?codigo=26157&titulo=>

- EUROPEAN COMMISSION (2010). *The 2010 EU Industrial R&D Investment Scoreboard*. European Commission. FoodDrinkEurope_Competitiveness_Report_2011.pdf
- EUROPEAN COMMISSION ENTERPRISE AND INDUSTRY (2011). *Study on the Competitiveness of The European Meat Processing Industry*. European Commission, p. 83. http://ec.europa.eu/enterprise/sectors/food/documents/studies/index_en.htm
- FIAB (Federación Española de Industrias de Alimentación y Bebidas) y Fundación Cajamar (2012). *Competitividad y tamaño en la industria de la alimentación y bebidas*. ANICE, Asociación Nacional de Industrias de la Carne de España, http://www.anice.es/v_portal/apartados/apartado.asp?te=7
- GONZÁLEZ PÉREZ, A.; CORREA RODRÍGUEZ, A.; ACOSTA MOLINA, M. (2002). Factores determinantes de la rentabilidad financiera de las PYMES. *Revista Española de Financiación y Contabilidad*, abril-junio, XXXI(112): 395-429.
- LA CAIXA (2012). *L'economia de Catalunya: Diagnòstic estratègic*. Col·lecció Comunitats Autònomes.
- LAJARA-CAMILLERI, N.; MATEOS-RONCO, A. (2012). Estructura financiera y logro empresarial en cooperativas agrarias: una aproximación empírica. *Economía Agraria y Reservas Nacionales*, 12(2): 77-101.
- MAGRAMA (2011). Capítulo 16: La industria de la alimentación y medio ambiente. *Anuario de estadística 2011 (datos 2010 y 2011)*. p. 4. http://www.magrama.gob.es/estadistica/pags/anuario/2011/AE_2011_16.pdf
- MAGRAMA (2012). *Industria Alimentaria en 2011-2012*. p. 10. <http://bit.ly/17i4thx>
- MAGRAMA. SUBDIRECCIÓN GENERAL DE ESTADÍSTICA (2013). *Boletín Mensual de Estadística*, enero, 20-21. Publicaciones de la Administración General del Estado, <http://publicacionesoficiales.boe.es/>
- MARTÍN JIMÉNEZ, D. (1999). Factores comunes en la información financiera de la empresa y su relación con el tamaño. *Revista de Contabilidad*, enero-junio, 2(3), 133-162.
- MEHREZ, A.; GIL, J.M. (2003). Estrategias empresariales y propensión exportadora de la industria catalana y española. *Economía Agraria y Recursos Naturales*, 3(6): 101-127.
- MERCASA (2012). *Anuario Alimentación en España 2012*.
- POVEDA, C. (2012). *Anàlisi de l'exportació catalana des d'una perspectiva empresarial*. Gabinet d'Estudis Econòmics i Infraestructura de la Cambra de Comerç de Barcelona.
- SCHERR, F.I.; HULBURT, H. (2001): The debt maturity structure of small firms. *Financial Management*, 30(1): 85-111

SERRANO, A.; SUÁREZ DE CEPEDA, M.; SANCHEZ-GIRÓN, V. (2008). Rentabilidad económica de explotaciones agrarias de secano según tamaño y tipo de laboreo. *Revista de Economía Agraria y Recursos Naturales*, 8(2): 73-91.

© Intangible Capital, 2013 (www.intangiblecapital.org)

El artículo está con Reconocimiento-NoComercial 3.0 de Creative Commons. Puede copiarlo, distribuirlo y comunicarlo públicamente siempre que cite a su autor y a Intangible Capital. No lo utilice para fines comerciales. La licencia completa se puede consultar en <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/es/>